

Ο ΘΕΑΤΗΣ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΗΘΙΚΟΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ,
ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΘΕΤΙΚΟΝ, ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΠΑΡΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΧΙΝΑ.

Ἀριθμὸς 19. Περίοδος πρώτη. Τῆ 28 Ὀκτωβρ. 1837.

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ.

— *Ἀνασκευὴ τῶν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἀναφερομένων περὶ τοῦ Στρατηγοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου, τοῦ Ἑλληνικοῦ τακτικοῦ, καὶ τοῦ συνταγματάρχου Καρόλου Φαββιέρου, παρὰ τοῦ λοχαγοῦ Κάρπου Παπαδοπούλου, ἐν Ἀθήραις, ἐκ τῆς Τυπογραφίας Πέτρου Μαρτζαράκη, 1837.*— Δύσκολον, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον νὰ γραφῆ μεγάλης ἐπιναστώσεως, ἢ καὶ μέρους αὐτῆς, ἱστορία παντάπασιν ἀξιόχρεως, ἀπὸ αὐτοῦ αὐτῆς τοὺς ἐργάτας ἢ μάρτυρας· διὸ καὶ συνήθως εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ἀποταμιεύεται τὸ ἐπιχείρημα. Οἱ πρῶτοι ἔχουσι μὲν τὰς πηγαίας πληροφορίας, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τὰ πάθη· οἱ δεῦτεροι δὲ κατὰ τὴν γενεάν, ἐν ᾧ ἀντλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συνειλεγμένου θησαυροῦ τῶν πληροφοριῶν καὶ μνημείων, ἔχουσι καὶ τὴν κρίσιν ἀπαθεστέραν καὶ τὴν θέλησιν ἐλευθερωτέραν. Ἄλλ' ὅμως τῶν συγχρόνων αἱ μαρτυρίαι εἶνε ἡ βᾶσις τῆς ἱστορίας, καὶ μάλιστα ὅταν λαμβάνωσι τὴν ἐξ ἀντιλογίας διάκρισιν καὶ δοκιμασίαν. Τοιοῦτον χαρακτῆρα φέρει καὶ ἡ προκειμένη Ἀνασκευὴ τοῦ λοχαγοῦ Κ. Κάρπου Παπαδοπούλου, ἀντιτάττουμένη πρὸς τὰ προῖστορηθέντα παρὰ τοῦ Κ. Σουρμελῆ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εὐθὺς ἔπρεπε νὰ σημειωθῆ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου, πρὸς σαφεστέραν τοῦ ἀναγνώστου κατάληψιν. Ἀπλῶς καὶ ἀκαλλωπίστως ὁ συγγραφεὺς καταστρόνει τὴν διήγησίν του, σπουδάζων νὰ ἐπινοήσῃ τὰ περιεχόμενα εἰς τὴν ἀνασκευαζομένην πραγματείαν, καὶ φιλαλήθης φαίνεται κατὰ τὴν

ἐχθεσιν τῶν γεγνότων, καὶ παρέχει ἀνάγνωσιν χρήσιμον καὶ μελέτην ἐπαγωγόν. Πρὸς τούτοις, ἴσοι ποτὲ ἐλυπήθησαν ἢ ἠπόρησαν διὰ πικρὰ δυστυχήματα τινῶν ἐστρατειῶν, εὐρίσκουσι τὴν λύσιν αὐτῶν, θεωροῦντες μὲ πόσιν ἀπροβλεψίαν ἐδιοικοῦντο ἐνίοτε τὰ κατ' αὐτάς, ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς δευτέρας σημειώσεως τῆς σελίδος 94, καὶ τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς σελίδος 95, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν. Αἱ περὶ τοῦ Μακρυγιάννη ὅμως ἠθικαὶ κρίσεις τοῦ συγγραφέως (σελ. 37) δὲν εἶναι δίκαιαι καὶ ἀναιροῦνται ἀπὸ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν τῶν Ἑλλήνων οὐδὲ μὲμπτός εἶνε ὁ Μακρυγιάννης, διότι εἴτε ὡς πολίτης προσεχώρησεν εἰς μίαν τινὰ στάσιν, τὴν ὁποίαν ἐπίστευεν ὑγιεστέραν, εἴτε ὡς στρατιωτικὸς ὑπήκουεν εἰς τὴν τότε Κυβέρνησιν τῆς Πατρίδος. Ἄλλο παράλογον. Ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς δικαιολογεῖ ὅσας θανατώσεις πολιτῶν ἀδικάστους ἐπραξεν ὁ Ὀδυσσεύς, ὡς ἀναγκείας διὰ τὸν πόλεμον, κατακρίνει τὴν ἐπίσης ἀδικαστον θανάτωσιν τοῦ Ὀδυσσεῶς αὐτοῦ. Ἡ ἀδέκαστος ἱστορία κατακρίνει ἢ ὑποφέρει κλαίουσα καὶ τρύτην καὶ ἐκείνας, διότι δὲν ἔχει σταθμὰ καὶ μέτρα διαφορὰ διὰ πράξεις τῆς αὐτῆς φύσεως. Μᾶς συγχωρεῖται ἄραγε νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰς μέγρι τοῦδε παρατηρήσεις ὅτι, ἡδύνατο καὶ ἡ πρὸς τοὺς Ὀδησσινούς προσφωνητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ συγγραφέως νὰ ἦνε ἀφελεστέρα, μὴδὲ νὰ προαχθῇ εἰς βεβηκισμένης μορφώσεως ἱστορικῶν ἀποθεωρήσεων, πομπωδῶς ἐκφραζόμενων; ὅτι ἡδύνατο καὶ τὸ λεκτικόν του νὰ ἦνε, ἂν ὄχι κομψότερον, τοῦλάχιστον γραμματικώτερον; Ἀλλὰ τὸ ἀφρόντιστον λεκτικὸν εἶνε ἐλάττωμα τῆς ἐποχῆς μας, ἀσύγνωστον μὲν εἰς τοὺς νεωτέρους, ὅταν γράφοντες προέρχονται εἰς τὸ κοινόν, συγγνωστον δὲ εἰς τοὺς προβεβηκότας τῇ ἠλικίᾳ, ὅταν μᾶς παραδίδωσιν, ὡς ὁ ἀνδρεῖος λοχαγὸς Κ. Κάρπος, μέρος πολύτιμον τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Διὰ τοῦτο δὲ τὸ μέρος εἶνε μάλιστα ἀξιόπεινος ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀνακρουῆς, ἀνὴρ ἀρχαῖος τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, εὐγνώμων καὶ

θεραπευτικὸς περὶ τὴν μνήμην τοῦ Ὀδυσσεῶς (ὅστις καὶ φίλος του ὑπῆρξε καὶ πολλάκις ἀξίως ἐπρομάχησε τῆς πατρίδος καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν ἐχθρόν του Νέγηρην μεγαλοφυχίαν θαυμάζεται,) καὶ τέλος τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ τακτικοῦ καὶ τῶν ἡγεμονουσάντων αὐτοῦ ἀκριβῆς καὶ οἰκιακὸς βιογράφος.

— *Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ*, ἀριθμ. 16, Περίοδος δευτέρα. Τὸ γνωστὸν τοῦτο περιοδικὸν σύγγραμμα, διακοπὴν διὰ τὸν ἐξαφνικὸν, παράνομον καὶ τυραννικὸν ἐξορισμὸν τοῦ ἐκδότου, Κ. Γερμανοῦ, γενόμενον ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Βασιλέως περὶ τὴν δύσιν τῆς ἐλευσίνης ὑπουργίας τοῦ Νερουλοῦ Ρίζου, ἀναφαινεται σήμερον πολὺ βελτιωμένον, ὅσον δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τοῦ παρόντος φυλλαδίου ὡς ἂν τὰ παθήματα ἐπεκράτουν τὸν ἐκδότην, ἢ ὡς ἂν ἐπεχύθη νέα τις χάρις εἰς τοῦ πρόην ἐξορίστου τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὸν ἐν Σκιαθῶν καθ'αγνισμὸν καὶ ἀπὸ προσευχὰς θερμότερας. Εὐχόμεθα δὲ νὰ διαφυλάξῃ τὸν ὄρον τῆς βελτιώσεως καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. Ἰδιαιτέρως παρατηρήσαμεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, τὴν ἐπισολιμαίαν διατριβὴν τοῦ σεβασμίου διδασκάλου καὶ πατρὸς Κ. Νερφύτου Δούκα περὶ μοναχῶν καὶ περὶ προσευχῆς, καὶ τὸ ἄρθρον περὶ τοῦ τίς ὁ σκοπὸς τῆς Σάλπιγγος, σχεδιασμένον βέβαια παρ' ἄλλης τινὸς διδασκαλικῆς χειρὸς, τῆς ὁποίας καλὸν εἶνε ὁ Κ. Γερμανὸς νὰ ἐπικαλῆται συχνάκις τὴν χρυσὴν καὶ μεγαλόδωρον εὐλογίαν. Ἐκλέγομεν δ' ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου τὰ ἐπόμενα. « Καὶ τοιοῦτο λοιπὸν σάλπισμα δὲν ὑπάρχει οὔτε πνεύματος δειλίας ἢ καὶ ἀνθρωπορεσκείας βόμβησις, οὔτε πάλιν φύσημα πολεμιστήριον καὶ τραχὺ καὶ ταραχῶδες, (ἀπαγε!) ἀλλὰ δροσώδης αὔρα τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, ἀκύμαντος καὶ λαμπρὰ πνοῆ τῆς φιλαδελφίας, γαλήνιος τῆς ἱερᾶς ἀληθείας φωνή, πεπαρῆσιασμένον κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. « Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. » Τοιαύτην σάλπιγγα σημαίνομεν ἐκ τῶν ἀδύτων το

θυσιαστηρίου παραλαβόντες, ὅλην ἱερατικὴν, καὶ καθαρεύουσαν πάσης ὕλης ἐγκοσμίου καὶ χαμερποῦς· σάλπιγγα, ἑποῖαν τινὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀαρὼν σαλπίζοντες, συνεκάλουν μὲν τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Ὑψίστου, διήγειρον δὲ τὸ σέβας αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ὀλοκαυτώμασι καὶ ταῖς θυσίαις τοῦ σωτηρίου, ἐξύπνιζον αὐτοὺς εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν σκοτεινῶν ἐπιβουλῶν τῶν ἀλλοφύλων, ἔσειον καὶ κατέστρωναν τὰ ἱερῶν τείχη, δι' ὧν εἰκονίζοντο τὰ υπερήφανα ὑψώματα τῶν ἀθέων λογισμῶν τῶν κατεπαιρομένων κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Σαλπίζομεν τελευταῖον ἐνώπιον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, καθὼς καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος ἐσάλπιζον ἐνώπιον τῆς τὴν Ἐκκλησίαν προτυπούσης Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης, ἐξυψοῦντες τοῦ λαοῦ τὰς διανοίας εἰς λατρείαν καὶ γνώσιν Θεοῦ

Δεῦτε λοιπὸν, ὧ γνήσιοι τοῦ Χριστοῦ παῖδες, φωτόμορφα τέκνα τῆς μητρὸς τῶν ἐκκλησιῶν, υἱοὶ πατέρων μεγάλων, τῶν πνευματικῶν διδασκάλων τῆς Οἰκουμένης, ὀρθόδοξοι Ἕλληνας! Δεῦτε καὶ προθύμως ἀκούετε τῆς φιλοστοργοτάτης μητρὸς τὰς θείας διδασκαλίας! Εἰς ταύτης τοὺς ἀγίους κόλπους ἐγεννήθητε, ἀνετράφητε, διεσώθητε, βασιλείαν ἐκ δουλείας ἀντηλλάξατε, βασιλείας αἰωνίου κληρονόμοι κατεγράφητε. Ταύτης τὰς σωτηριώδεις ἐντολὰς καὶ νοθεσίας ἀκροᾶσθε πάντοτε καὶ πανταχοῦ! « Τέκνον, (ἔλεγεν ὁ θεὸς Χρυσόστομος) ἐν ὅλῳ σου τῷ βίῳ ἢ ἐλπίς σου, ἢ Ἐκκλησία ἢ καταφυγή σου, ἢ Ἐκκλησία ἢ σωτηρία σου, ἢ Ἐκκλησία. » Βλέπετε, ἀδελφοί μου, μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως καὶ κενῆς ἀπάτης καὶ γλωσσαλγίας », διὰ τῆς ὁποίας συνώμοσαν νὰ διαφθείρωσι τὰς ἀκεραίους ψυχὰς ἢ κακοήθης ψευδοπαιδεία καὶ σοφιστεία ἀγυρτικῆ. Ἐλευθερίαν ἀπεριόριστον καὶ πλατυσυνείδητον ἐπαγγέλλονται αἱ τοιαῦται διδασκαλίαι, δελεάζουσαι τὴν φαντασίαν τῶν ἀπλουστέρων· καὶ τοιαύτην ἐλευθερίαν ὀνομά-

ζουσι τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ πνεύματος εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, τὴν ἐξουδένωσιν τῆς σώφρονος ἐγκρατείας, τὴν κατάργησιν τῶν ἀγνιστικῶν νηστειῶν, τὴν ἀπολάκτισιν τῶν ἱερῶν προσευχῶν, τὴν καταπάτησιν τῶν θείων κανόνων, τὴν ἀθέτησιν τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων, τὴν παρεξήγησιν τῶν Θεοπνεύστων γραφῶν, τὴν καταφρόνησιν τῆς ἱερωσύνης καὶ τῶν ἄλλων τῶν θεουργῶν τῆς πίστεως μυστηρίων, τὴν ἐξάλειψιν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, τὴν συντριβὴν τοῦ ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ! Ἐλευθερίαν ὀνομάζουσι τὸν οἴστρον τῶν ὑπερηφάνων λογισμῶν καὶ τὴν θραυστάτην ἀπόνοιαν μεθ' ἧς πολυπραγμάνως ἀνακρίνουσι τὰ ὑπερφυῆ καὶ ἀπόρρητα τῆς πίστεως δόγματα, καθυποτάσσοντες τοῦ Θεοῦ λόγου τὴν ἀυθεντείαν εἰς τῶν ἀνθρωπίνων φρενῶν τὴν ἐπίκρισιν! Καὶ κριτήριον ἀσεβείας ἀνεγείρουσιν, εἰς ὃ κρίνει μὲν ὁ ἄνθρωπος, κρίνεται δ' ὁ Θεός! καὶ δι' οὗ σφετερίζεται τὴν ἐξουσίαν ἕκαστος αὐτῶν ἰδιαίτερος νὰ καταπατῇ τοὺς ἱεροὺς καὶ καθολικοὺς τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας θεσμοὺς, καὶ νὰ καθυποβάλλῃ τυρανικῶς εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ πλάνας καὶ ὀρέξεις τὴν ἀγίαν, τὴν θεόδοτον τῆς Ἐκκλησίας οἰκονομίαν καὶ διάταξιν, τὴν ὁποίαν διὰ τοσούτων αἰῶνων καὶ τόπων, καὶ τοσούτων αἱμάτων καὶ θεσπεσίων ἀγῶνων Ἀποστόλων, Μαρτύρων, Διδασκάλων, Ἱεραρχῶν, Συνόδων ὅλων οἰκουμηνικῶν, συνεκρότησε καὶ ἐσφράγισε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς σωτηρίαν τοῦ πληρώματος τῶν πιστῶν! Καὶ τοιαῦται λαοφθόροι διδασκαλίαι συνέτριψαν καὶ συντρίβουσιν οἴκους, διασπῶσι πόλεις, σείουσιν ἐκ θεμελίων ὅλας κοινωνίας ἀνθρώπων, κἂν ἄλλως τύχωσιν εὐνομούμεναι. Καὶ τότε κατατρώγουσι τοὺς τόπους ἐκείνους, ὡς ὑπογείων κρατῆρων φλόγες ἀναφυσώμεναι, πᾶσαι τῆς οἰκιακῆς καὶ πολιτικῆς ἀναρχίας αἱ μάστιγες, σφαγαί, καὶ μίση, καὶ βίαι, καὶ ὕβρεις, καὶ διχόνοια, καὶ διαιρέσεις ἐθνικαὶ καὶ συγγενικαὶ, καὶ πάντα τὰ βέλη τῶν ὀδυνῶν τοῦ θανάτου. Τότε, κατὰ τὸν

Προφήτην, « συμπεσεῖται ὁ λαός, καὶ ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον, καὶ προσκόψει τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτερον, καὶ ὁ ἄτιμος πρὸς τὸν ἐντιμον, καὶ ἀνεῖται Ἱερουσαλὴμ, καὶ αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας, τὰ πρὸς Κύριον ἀπειθοῦντες. » Μακρὰν ἀπὸ τῶν κατοίκων τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ, τῆς Ὀρθοδόξου καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τοιαῦται λαοπλάνοι καὶ κοσμοφθόροι διδασκαλῖαι, τὰς ὁποίας περιλαλοῦσιν οἱ καθ' ἡμᾶς ἀναφανέντες καινοτόμοι! . . . Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναβρῦει τὸ καθαρὸν καὶ ἀκήρατον βεῦμα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἐκείνης, ἥτις καὶ τὸν ἔσχατον τῶν τιμίων πολιτῶν ἀναδεικνύει ἠθικώτερον παρὰ πάντας τοὺς φιλοσόφους τοῦ κόσμου. . . . « Μέγα στήριγμα (ἔλεγον οἱ εὐσεβέστατοι τῶν παλαιῶν προκατόχων τοῦ Ὄθωνος) καὶ θεμέλιον τῆς ἀνωθεν πεπιστευμένης ἡμῶν χριστιανικωτάτης βασιλείας καὶ πολιτείας, ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος πίστις τῶν χριστιανῶν, καὶ κατάστασις τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων, ἀτάραχος διὰ πάντων φυλαττομένη· διὰ τῆς γὰρ τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας κρατῦνονται, καὶ τὰ τῆς πολιτείας εὐοδοῦνται καὶ εὐροοῦσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ τῇ κατὰ Χριστὸν ἐλευθερίᾳ. Ὅπου γὰρ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερίᾳ· νόμος γὰρ τέλειος τῆς ἐλευθερίας ἢ πίστις Χριστοῦ! » — Τοῦτον τὸν νόμον διατηρεῖτε σταθερῶς, ὧ τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας υἱοί! Οὗτος ὁ νόμος ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς κοσμικῆς αὐτῆς δουλείας καὶ καχεξίας, ἀφ' ἧς αὐτὴν ἰάτρευσε ὁ τοῦ κόσμου Σωτὴρ, εἰπὼν πρὸς αὐτήν, καθὼς ποτε καὶ πρὸς τὴν αἰμώρβου, « Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε! » Ναὶ, ὦ μεγάλε τοῦ Χριστοῦ κλῆρε, τὸ ποιμνιον τὸ μικρὸν καὶ πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης ἐκλάμψαν, τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα! Φύλαττε τὸν πάτριον τῆς πίστεως θησαυρὸν, « καὶ μένε βεβαίως ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρά τινος ἔμαθες! » Ἀνατολὴ ἐξ ὕψους σὲ ἐγέννησε, καὶ φωτὸς ἀδύτου λάμψις ἐμαίει-

σέ σε καὶ ἔθρεψε καὶ ἠνδρωσε καὶ ἐκράτυνε, καὶ περὶ πολὺ πολιτικῶς πάλιν σὲ ἀνήγειρε, μέγα θαῦμα δι' ὧν τῶν αἰώνων καὶ τῶν τῆς Οἰκουμένης ἐθνῶν καὶ ὃν καὶ ἐσβέμνον! Ἄκουε τὴν φωνὴν τοῦ Ἰψίστου Πατρὸς σου καὶ Βασιλέως, ὅστις σὲ καλεῖ ἐκ τῆς ἀενάου πηγῆς τοῦ φωτός! « Ἄκουε, Ἰσραήλ! Ἐξ ἀνατολῶν ἡλίου ἐγέννησά σε, καὶ ἐν φωτὶ ἀγίῳ ἐφώτισά σε. Σὺ δὲ τὰς ἐντολάς μου φυλάξεις, καὶ κολληθήσῃ τοῖς δικαίωμασί μου. Μετὰ ἀσεβῶν οὐ μιανθήσῃ, καὶ πῦρ ἀλλότριον οὐ μὴ προσενέγκῃς εἰς τὸ θυσιαστήριόν μου· ὅτι ἐγὼ Κύριος. Ἐγὼ ἔσωσα τὸν λαόν μου ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐσχάμην. Ἐγὼ κατοικίῳ τὰς πόλεις ὑμῶν, καὶ οἰκοδομηθήσονται ἔρημοι, καὶ γῆ ἠφανισμένη ἐργασθήσεται, καὶ ἐροῦσιν ἡ γῆ ἐκείνη ἢ ἠφανισμένη ἐγενήθη ὡς παράδεισος τρυφῆς. Ἐγὼ ἤγειρα μετὰ δικαιοσύνης βασιλέα, καὶ οὗτος τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει, καὶ τὰς διασποράς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυναΐξει. Ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα, καὶ ποιήσω. »

--- Ὁ Ἐφημεριδογράφος, καμφοδία εἰς τρεῖς πράξεις διηρημένη, συντεθεισά ὑπὸ (τοῦ πατρὸς τῆς Ἐρωτηματικῆς οἰκογενείας), ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἀγγέλου Ἀγγελίδου, 1837. --- « Πολλὰ μοι ἔνδον ἐντὶ φαρέτρας ὠκέα βέλη· πολλὰ ἐντὸς τῆς φαρέτρας ἔχω βέλη σφοδρά. » Ἡ Ἑλλὰς, ἴσως καὶ τόποι τινὲς τῶν ἐξω, κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ὑποθέσεις των, ἔχουσι σήμερον καὶ τὸ θεῆμα ἐνὸς γέροντος ἀπομωραμμένου, ὅστις, ἐπειδὴ ἔλαθε ποτε παρὰ τῶν ἐφημεριδογράφων τὰ ἐπίχειρα τοῦ ἀγενοῦς πολιτικοῦ βίου του, ἤδη, ἀργὸς καὶ ὅπως ἔτυχε παρὰ τοῦ δημοσίου τρεφόμενος, ἀντὶ νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ λησμονηθῇ, ἢ ἀντὶ νὰ γράψῃ τι ὠφέλιμον, ἂν δύναται, εἰς τὴν πατρίδα διὰ νὰ τὴν ἐξλιεῖωσῃ, ἔργον ἀνέλαθε νὰ ἐκδικηθῇ μετὰ καμῆλου μὲν μνησικαίαν, ῥυπαρίαν δὲ καμηλοβοσκοῦ, τοὺς δικαίως καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν πράξεων του κατασιγματούσαντας τὴν πο-

λιτείαν του, συσσωρεύων κακολογίας μανικὰς καὶ ψεύδη χυδαία κατὰ τοῦ βίου των. Νήπιος! Ἀδικῶν ἀπεκρούσθη ἅπαξ παρὰ τῶν ἀδικηθέντων, καὶ πάλιν τοὺς ἐνοχλεῖ; Κλούβιον καὶ νερούλον μυελίδιον! Τί φρονεῖ, καὶ τί θέλει; Θέλει, διψᾷ θεατρισμόν, ὡς ἂν τις ὑποκριτὴς σεσυρμένος, ἀρχαῖον περίτριμμα τῆν σκηνῆς; Ἡμεῖς δὲν τὸν φοβούμεθα. Ἐπικαλούμεθα ὅμως τὴν δικαιοσύνην καὶ εὐμένειαν τοῦ κοινῶ, διότι μᾶς ἀναγκάζει μὴ θέλοντας εἰς ἀγῶνα ἀηδῆ ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ τοι ἀνάνδρως κρυπτόμενος ὑπὸ τὸ ψευδῶ γραπτον καὶ ἀναρθρόφωνον ΒΑΖΚΜΕΠΡΑΘ. Φρονεῖ ὅτι θέλει νικήσῃ ἀδικῶν, καὶ κατασιγάσῃ τὴν καυστεριὰν ἄμυναν τῶν ἀδικουμένων, γέρων αὐτὸς καὶ εἰς πρὸς πολλοὺς καὶ ἀκμαϊότερους συμπλεκόμενος; Ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον, καὶ χωλοὶ ἂν ἦσαν οἱ κρουόμενοι, ἀκέραιοι δὲ ὁ κρούων. Πῶς δὲν νοεῖ τέλος ὅτι καὶ ἄλλως τὰς βόπας τῆς μάχης ἀνίσους καὶ ἐναντίας ἔχει, γράφων ἐκ διαλειμμάτων καὶ τοπικῶς κατ' ἀνθρώπων ἐχόντων ἀνά χεῖρας καθημερινὴν τοῦ ἀμυντικοῦ ὄπλου τὴν ἐνέργειαν, πανταχῶσε φερομένου καὶ διατυμπανίζοντος αὐτόν; Ἀλλὰ πῶς νὰ ἴδωσι ταῦτα τεθολωμένοι ὀφθαλμοὶ παλιμπαιδος κεφαλῆς; Δέγει δὲ ἄρα καὶ τί πάλιν; Ἀναμασᾷ ὡς τὸ πολὺ ὅσα πρόην ἐξέρασεν εἰς περίοδον σκοτοδινιώσεως παραφροσύνης. Ἐμεῖ λοιπὸν, καὶ πάλιν τὰ ἐμετὰ περιλείχει καὶ καταπίνει, καὶ πάλιν ἐκφέρει, ὡς ἐὰν ἠδύναντο διὰ τῆς στροβιλώδους ταύτης σκευασίας νὰ γείνωσιν ἢ δι' αὐτὸν καλλίτερα ἢ δι' ἡμᾶς χειρότερα· ὡς ἐὰν ἠδύναντο νὰ δαῦλισθῶσι καὶ νὰ θρέψωσι τὸ κατεσκελετευμένον κορμίον τοῦ, νὰ ἀνεγείρωσι τὸ ἐρείπιον τοῦ σαθροῦ ἐγκεφάλου του, νὰ ζώσωσι τὴν μαραινομένην χολήν του! Πλὴν ὁμολογεῖ αὐτὸς εἶνε ἐφημεριδοφόβος, τουτέστι, φοβούμενος τὰς ἐφημερίδας (καὶ ἐξέρρει διὰ τί) ὡς οἱ ὑδροφόβοι τὸ ὕδωρ, γίνεται καθ' ὅραν ἄλλος ἐξ' ἄλλου· καὶ τώρα μὲν ὡς ὄνος ὀγκᾶται καὶ ἀπολακτίζει, τώρα δὲ ὡς πετεινὸς κουκουρίζει, ἐδῶ μ-

καὶ καὶ κυρίττει ὡς βοῦς, ἐκεῖ ὡς αἴλουρος ἀνάπτειν τὰ βλέμματα ἄγρια μισουλίζει καὶ χειλοστροφᾷ, ἢ ὡς αἰγίδιον μηκίζει καὶ παραπηδᾷ, ἢ ὡς λύκος ὠρεύεται κλαίει, γελᾷ, τραγωδεῖ, ψάλλει, στιχουργεῖ, χορεύει μὲ μηρούς σκελετοῦ καὶ ὤμους Αἰσώπου καὶ σιαγόνα ἄξυρρυγγον, θέαμα ἐλεινὸν καὶ γέλασμα ἔκτοπον ἐνώπιον τοῦ πανελληνίου· τί Πάν κεραιπαληκῶς, τί Βάκχος ἔκνευρος, τί Φαῦνος ἀκριδάπληκτος, τί Τίτυρος πελεκοφόρος! ὄλος εἰς μάτην, ὄλος σκιά, ὄλος οὐδὲν, ὄλος στάκτη· καὶ ἤρασε τὸ τοῦ ποιητοῦ, ὡς πρὸς αὐτὸν κατὰ κράτος λεγόμενον·

Μαινόμενε! φρένας ἤλέ! διέφθορας ἢ νύτοι αὐτως
Οὐκ' ἀκαέμεν ἐστὶ, νόος δ' ἀπόλωλε καὶ αἰδώς!

Ναί, διέφθορας· εὐδ' ἐνθυμείσαι ὅτι

Οἴη περ φύλων γενεῆ, τοιῆδε καὶ ἀνδρῶν·
Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ' ὕλη
Τηλεθώσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὄρη·

Ὅτι τοιαῦτα γράφων καὶ διανοοῦμενος, ἦδη ἀπὸ σεαυτοῦ ἠθικῶς τε καὶ φιλολογικῶς ἐφυλλορρόρησας καὶ ἀπέληξας, ὡς καὶ πολιτικῶς προσέσπης, καὶ τὴν ζωὴν ἠρηνήθης καὶ τὸν τάφον σου ἔσκαψας·

Ὡς ἀνδρῶν γενεῆ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει!

Ἐκ νέου μᾶς χαρίζει ὁ δυσκλεῆς ὑπατικὸς καὶ τὴν ἀδδηφαγίαν ἐκ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ θησαυροῦ, καὶ τὴν ὀκνηρίαν. Ἀλλὰ τίς δὲν γνωρίζει πλέον τὴν κλινικὴν καὶ ζοφώδη ἐκείνην καρθηβαρίαν του, τὴν διεσαλπισμένην ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς καθούσης Ἑλλάδος καὶ παροιμιώδη κατασταθεῖσαν, ὅτε περιφανῶς ἠνδραπέδευεν αὐτὸς, φυλῆς προταγευόσης Ἀρμιανοπεργιδος; Ἀπονεινοσημένιος κατήγορος, παρεισάγει καὶ ψευδομαρτυρίας, ἀπονέμων εἰς τοὺς Γάλλους ὅ,τι περὶ ἡμῶν ὡς ὀκνηρῶν οὔτε εἶπαν ποτὲ, οὔτ' ἐφρόνησαν, οὔτ' ἠδύναντο νὰ εἴπωσι καὶ νὰ φρονήσωσιν οἱ σώας ἔχοντες τὰς φρένας. Ἀλλ' ἵκανὰ κατὰ τῶν ἀρρώστων αὐτοῦ ψευσμάτων ἀντιμαρτυροῦσιν ἰ-

πὲρ ἡμῶν τὰ μελετητήρια τῶν Παρισίων ἐξ ὧν προέβημεν γενναῖοι ἀποκυβαλισταὶ τῆς μωρίας τοῦ κατηγέρου, ἱκανὰ καὶ ὅσοι ποτὲ μᾶς εἶδον εἰς τὸ διοικητικὸν γραφεῖον ἀγρύπτως καὶ ἀκαμάτως κυνηγετοῦντας τὸ ἔργον, ἱκανὰ καὶ ὅσοι καθ' ἑκάστην μᾶς εὐρίσκουσιν εἰς τὴν ἰδιωτικὴν μας γωνίαν. Καὶ ἐνταῦθα ἀρμόζει τὸ τῆς κοινῆς παροιμίας· «*Ἐἶπεν ὁ γασίδαρρος τὸν πετεινὸν κεφάλαιον.*» — Προσθέτει δὲ τὴν διαβολὴν ὅτι, διορισθέντες ποτὲ παρὰ τοῦ Καποδιστρίου μὲ μισθὸν μισθὸν φοινίκων τριακοσίων νὰ συντάξωμεν λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀπελάβομεν ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας φοινίκων, προχωρήσαντες μάλιστα εἰς τὸ ἄλφα μετὰ τοῦ γάμμα! Ψεύδεται ἀσεβῶς καὶ ἀνεριθρυάστως, καὶ τὴν ἀλήθειαν διαστρέφει ὡς ἀσυνείδητος καὶ ἀγοραῖος συκοφάντης, ὡς ἀνδράποδον νηπιόθεν εἰς γῆρας κεκορημένον καὶ βραχυσιασμένον καὶ τεταριγευμένον ὑπὸ τῆς τυραννικῆς γρονθοκοπίας. ἔχομεν εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τὰ ἔγγραφα ἐξ ὧν ἀποδείκνυται ὅτι ὁ μὲν μισθὸς ἦτο διακοσίων μόνον φοινίκων, ἡ δὲ ὑπηρεσία περιελάμβανε καὶ σχεδιάσμα περὶ Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ σύνταξιν λεξικοῦ· καὶ αὐτὴ δὲ διήρκεσε μάλιστα πέντε μῆνας, ἦτοι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ἰουνίου ἕως τέλους οκτωβρίου τοῦ 1831, διὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου καὶ τὰς μετέπειτα παραχᾶς, ὅτε καὶ καθ' ἡμῶν ὡς καὶ κατ' ἄλλων πολλῶν ἐκινήθησαν πολιτικαὶ διαβολαὶ, πληγαὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τροφὴ τῶν πολιτικῶν διωγμῶν τοῦ Λύγουστίνου. Πόθεν λοιπὸν ἡ ποσότης ἢ ὑπὲρ τὰς 4000 φοινίκων, ἐν ᾧ καὶ ὁ μισθὸς ἐδίδετο εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνός, καὶ μέρος ἐτι ὀφειλόμενον ἐκ τῆς πενταμηνίας μάλιστα ἐπληρώθη ἀργότερα; ἢ τὰ δημόσια χρήματα ἐσπορίζοντο τόσον εἰκαίως ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου; ἢ κἂν εἴχομεν χρημάτων τινὰ διαχειρίσιν ὡς ἄλλοι τινές, οἱ ὅποια βοηθοῦμενοι ἀπὸ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν περιστάσεων, ὑψήρπασαν τότε ἰουδαϊκῶς τὰ εἰς αὐτοὺς πεπιστωμένα, καὶ

ἀπεσύρθησαν εἰς Αὔγιναν, ἀγνωμονοῦντες περὶ τὸν εὐεργέτην; Καὶ τὸ περὶ σχολείων σχέδιον, καὶ τὸ δοκίμιον τῆς λεξικογραφίας ἐκείνης, σώζονται, μικρὰ μὲν παρὰ τῷ κατηγέρῳ, σύμμετρα δὲ καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς ἀπαθῶς κρίνοντας ὄχι μόνον πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν χρόνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ βοηθητικὰ βιβλία ἐβράδυναν νὰ μᾶς διαπεφθῶντιν ἐκ Ναυπλίου εἰς Κορώνην, ὅπου εἰσγαζόμεθα. Οὐτως ἄρα ἡμεῖς, χεῖρας ἀθώας καὶ καρδίαν καθαρὰν ἔχοντες, καὶ τοιοῦτοι γνωρίζομενοι παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων, δὲν τρέμομεν Θεριστῶν γερόντων βολάς. — Ἀποδοκιμάζει ὁ ὑβριστῆς καὶ τὸν εἰς τὴν νομαρχίαν ποτὲ διορισμὸν μας. Κοῦμα ὅτι τότε δυνατὸς δὲν ἦτο, διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ γείνη τόσον μέγα ἄδικον εἰς τὴν Ἑλλάδα! Καὶ ὀνομάζει μὲν τὸν ἐκδότην τοῦ Θεατοῦ ἄχρρον, (πολλὰ παρόμοια ἄχρρα εὐρίσκων, ὡς φαίνεται, εἰς τὸν τόπον μας) ἔχει δὲ κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ ἀετοῦ; καὶ ἡλίου καὶ τῆς πατρίδος σχεδὸν σωτήρας, τὰ μυωπικὰ καὶ ἀβέλτερα κουτάβια τὰ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ψωραλέων πτερύγων του θερμαινόμενα, καὶ μόνον ἀπὸ τῶν ὑφαρπαζομένης ψίγας τῆς δημοσίου τραπέζης δυνάμεθς κηφηνικῶς νὰ τραφῶσιν. Ἄλλ', ὦ πάτερ τῆς ψυχραπαγκλοοικογενείας! περὶ τῆς ἀξίας ἡμῶν ἄφες νὰ κρίνωσιν ἀλλᾶ ἐλεύθεροι ἀπὸ τὴν λυσσώδη καὶ τυφλὴν ἔχθραν σου ἢ μῆλον, πρὸ πολλοῦ ἔκριναν ἤδη· καὶ οἱ τότε δικικηθέντες καχρη τοῦδε τὴν πολιτείαν μας ἐγκρίνουσι καὶ ἐπαινοῦσι, κατὰ θίζοντές σε ψευδόμενον καὶ ἀπατῶντα. — Λέγει καὶ καὶ τοι τῶν πρεσβεῖων μας λόγους ἴσους τῷ μηδενὶ σήμερον, περὶ αὐπολλάκις τὸν ἠκούσαμεν ἄλλοτε ἐπαινοῦντα ἡμᾶς ἕνας καὶ τῶν. Ἄραγε τότε ἐψεύδετο, ἐν ᾧ ὑγίαине τὰς φρένας καὶ τὴν ψυχὴν, ἢ τῶρα ἀληθεύει, ἐν ᾧ ἀσθηνεῖ κατ' ἀρρομφοτέρα; Καὶ τί ἐκ τῶν δύο εἶνε πλέον ἠλικιωμένον ἐν αὐτῷ, τὸ ψεῖδος, ἢ ἡ ἀλήθεια; Ἡμεῖς πεποίθαμεν ὅτι οὔτε ἡ τιμάσαμεν οὔτε ἄλλως ἐβλάψαμεν τὴν Ἑλλάδα κατ' ἐκείνην τὴν διπλωματικὴν μας ὑπηρεσίαν· καὶ περὶ τούτου ὁμοφρονοῦντας ἔχομεν καὶ τοὺς ἔξω καὶ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνθρώπους. Ὅσον δὲ περὶ τῶν δαπανηθέντων εἰς τὰς πρεσβείας ἡμῶν,

ἀγαπᾷ ὁ κατήγορος νὰ βλέπῃ μὲν τὸ κάρφος τοῦ ἄλλου, νὰ παραβλέπῃ δὲ τὴν ἐκτυφλοῦσαν ἑαυτὸν δοκίμ. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ ἐξοδευθέντα παρ' ἡμῶν, παραβεβλημένα πρὸς τὰ δαπανήματα τῶν ὁμοίων, θέλουσιν εὐρεθῆ πολὺ κατώτερα, καὶ ἄξια τῆς γνωστῆς λιτότητος τοῦ βίου μας καὶ ιδιωτευόντων καὶ πολιτευομένων. Πλὴν οἱ συκοφάνται προστρέβουσι πολλάκις τὰ ἰδιῶν τῶν αἴσχη εἰς ἄλλους, καὶ κρίνουσι τὰλλότρια ἐκ τοῦ οικείου σαρδαναπαλισμοῦ. Ἡμεῖς δὲ, ἀσφαλεῖς κατὰ τῶν παγίδων τῆς ἀσωτίας, δὲν νομίζομεν κίνδυνον τοὺς περὶ τὰς δαπάνας ἡμῶν ἐλέγχους τῶν συνεδρίων τοὺς ὁποίους μᾶς ἐπισείει, ἐπειδὴ οὔτε τὰ συνδρία εἶνε ἀδίκαια, οὔτε ἡμεῖς ὀφείλομεν εἰς τὸ δημόσιον, ἐπικυρωθέντος πρὸ πολλοῦ εἰς χεῖρας μας τοῦ ὄλου τῶν λογαριασμῶν, κατ' εὐθύδικον θέλησιν τοῦ βασιλέως, καὶ ὑπογραφέντος καὶ παρὰ τοῦ κατηγόρου αὐτοῦ. Θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν ἂν ἐλησμόνησε τὴν ὑπογραφήν του, ἢ ἂν, ἐνθυμούμενος, μόνον φροντίζῃ πῶς νὰ πυργώσῃ καὶ κορυφώσῃ τὸ ψεῦδος, καλὸν στεφάνωμα τοῦ βίου του, καλὸν ἀναπαυτήριον τοῦ γῆρας του, καλὸν ἄσυλον τοῦ θανάτου του!—Ἀπιστεῖ ὅτι ζῶμεν ὑγιεῖς ἐκ τῶν κόπων μας; Τῷ συγχωρεῖται· διότι αὐτὸς ἀνίκανος εἶνε νὰ ζῇ ἀπὸ τῶν ὀλίγων (1). Λέγει ὅτι συνδρομητὰς δὲν ἔχομεν, ἐπειδὴ δὲν θέλει νὰ ἔχωμεν; Τῷ συγχωρεῖται νὰ ἐπιδεικνῆ ἀνυποστόλως τὴν κακίαν του, καὶ ἡμᾶς δὲν πειράζει εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Θεατοῦ. Καὶ πῶς ἄλλως λοιπὸν ἠθέλομεν ζῆ μέχρι τοῦδε; Τὴν ἐπαυτεῖαν οὔτε γνωρίζομεν, οὔτε ὄρεξιν ἔχομεν νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τοῦτον τὸν κορυφαῖον αὐτῆς διδάσκαλον καὶ θιασώτην καὶ ἀσκητήν. Ἡμεῖς, δημόται καὶ ἀτιτλοι καὶ ἀσαύρωτοι, πῶς ἠθέλομεν ἀντιβλέψῃ πρὸς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον πανδέκτην τοῦ δραχμικοῦ μηχαντισμοῦ, τὸν πατριάρχην τῆς μεγάλης νεροουλκῆς καὶ ποστελνικῆς εὐγενείας; Κατ' αὐτὸν « Φιλοστόργου πατρὸς χρέος εἶναι νὰ προσπαθῇ νὰ ἘΦΕΥΡῆ ΜΕΣΑ ὥστε δι' αὐτῶν νὰ προβαίῃ γιγαντιαίως εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς

(1) « Ἔοικας μὲν ὄν, ὡς Ἀντιφῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένην τρυφήν καὶ πολυτέλειαν εἶναι. Ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μηδενὸς δέεσθαι, θεῖον εἶναι, τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τοῦ θείου· καὶ τὸ μὲν θεῖον, κράτιστον, τὸ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ θείου, ἐγγυτάτω τοῦ κρατίστου. Ξενοφ. Ἀπομνημ.

τύχης του, διὰ νὰ τὴν συμμερισθῶσι τὰ τέκνα του κατ' ἀναλογίαν. » Ποῖα δὲ τινὰ μέσα, δὲν λέγει μὲν, ἀλλ' ἐφεῖρε τῷ ὄντι καὶ ταῦτα καὶ τὴν ἀναλογίαν καὶ τὸν γιγαντιαῖον σκοπὸν!—Ὅσον πάλιν περὶ τῆς παιδείας μας, ὀλίγον μᾶς μέλει τί φρονεῖ σήμερον ὅτε παραφρονεῖ ἄλλοτε δ' ἐνθυμούμεθα ὅτι κατέταξε καὶ ἡμᾶς εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπαυτεῶν, εἰς βιβλίον γαλλιστὶ γεγραμμένον καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκδοσθέν κατὰ τὴν ἑσπερίαν Εὐρώπην. Ἡμεῖς δὲ οὔτε εἴμεθα τῇ ἀληθείᾳ σοφοί, ἀλλ' ἐρασταὶ μόνον σοφίας, ὡς πολλάκις ἀνεβοήσαμεν καὶ πιστεύομεν, καὶ ψεύδεται μυρίον ψεῦδος ὅτι κομπάζομεν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὸν κομπασμὸν ἐξ οὐδενὸς γραπτοῦ ἢ λεκτοῦ σημείου.—Πλὴν ἰδοὺ καὶ δείγματα τῆς δεινότητος του περὶ τὸ δικάζειν καὶ τεχνουργεῖν ἐν τοῖς λόγοις. Λέγει ὅτι γράφοντες κατακρίνομεν ὅτι ἐγκωμίων ἄξιον, καὶ ἐγκωμιάζομεν ὅτι ἐπίψογον. Ἄρα ἡ Ἐρωτηματικὴ οἰκογένεια, ὁ Ἐφημεριδοφόρος, καὶ ὁ Μένιππος, καὶ τὰ τούτων ἀδελφά, τὰ ὅποια κατησβολώσαμεν ἀνευφημοῦντος τοῦ κοινῶ τῶν Ἑλλήνων, εἶνε ἐγκωμίων ἄξια; Καὶ τὰ τοῦ Οἰκονόμου, καὶ τοῦ Σιβῆ, καὶ τοῦ Εὐγενίου, καὶ τοῦ Καίρη, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἐνεκωμιάζομεν συνεπικροτούσης τῆς ἱστορίας, εἶνε ἐπίψογα; Καὶ περὶ τῆς ὅλης δὲ διανοίας καὶ τοῦ φραστικοῦ τῶν δοκιμίων μας ἐκκρούομεν τῆς ἔδρας τοῦτον τὸν χολερικὸν καὶ ὑποχονδριακὸν δικαστήν, ἀγωνοθετούμενοι ἀπὸ ὑγιεστέρους καὶ εὐθετέρους, ἔτι δὲ καὶ φιλανθρωποτέρους Ἑλληνοδίκας. Μέμψεται τὴν λέξιν *γαγαλίσειν* (ἀγαπῶν τὸ πρᾶγμα). Ἄλλ' ἢ λέξεις, ἀδράν καὶ κυρίαν ἔχουσα τὴν δύναμιν, εἶνε τὸ πολὺ πολὺ Ἑλληνοδικὸς ἀρχαῖσμός. Τὰ δὲ ἰδικάτου χαίρει ὑγείαν, καὶ τόσον μὲ τόνον ἀγνώστου ἀνθρώπου, καὶ ἄλλα πάμπολλα, δὲν εἶνε ἄραγε ξενικοὶ βαρβαρισμοί; Τί δὲ ὑποφερτότερον; Τὸ ἐλληνίζειν ἀκράτως, ἢ τὸ βακχικῶς βαρβαρίζειν; Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος, καὶ τοὶ βάρβαρος τὴν ψυχὴν, δὲν ἔγραψεν ὑπερελληνιστὶ τὰ πομπίμους θεὰς, καὶ νεφεληγερέτριας, καὶ ὑστεροφημίαι, κτλ; Ἀφίνομεν τὰς κομπᾶς ἀγροικίας τῆς τῶν περιόδων τοῦ κλασσικευῆς, οἷον « ΜΟΛΟΝΟΤ' οἱ λόγοι σου μὲ δίδουν ἀφορμὴν νὰ συμπεράνω ὅτι ἔγινες ἐγγυπτικὸς εἰς κάμμίαν ἐξ αὐτῶν, ΜΟΛΟΝΤΟῦΤΟ μὲ φαίνεται πάντῃ ἀπίθανον τὸ πρᾶγμα, ΔΙΟΤΙ πρέπει νὰ προῦπο-

θέσω ὅτι δὲν ὑπάρχει αἴθημα φιλοστοργίας εἰς τὴν καρδίαν σου. » Ἀφίνομεν καὶ τὰ ἀπίθανα καὶ τὰς ἀγροτικὰς τερατοουργίας τοῦ δράματός του, ὅπου δραματοποιεῖται μάλιστα αὐτὴ ἡ ἀσιατικὴ παράνοιά του κατὰ τὴν εὐρεσίν· τελώνων, λέγομεν, συνδρομητῆν εἰς δέκα ἀντίτυπα ἐκάστης ἐφημερίδος, καὶ δανειζόμενον ἐπὶ τόκοις ὑπερόγκοις, καὶ πωλοῦντα τὰ ὑπάρχοντα, διὰ νὰ πληρῶνῃ τὰς συνδρομάς! Ποῦ τὰ τοιαῦτα ἠκούσθησαν εἰς τὸν ὑπαρκτὸν κόσμον, τὸν ὅποιον ἐξαίρετως ἔχει ὑπ' ὄψιν ἡ κωμωδία; Ποῦ δὲ καὶ τὸ νὰ στέλλωνται παρὰ τῶν ἐκδοτῶν καὶ ἄπαξ καὶ πολλάκις αἱ ἐφημερίδες πρὸς τοὺς παύσαντας συνδρομητάς; Ταμίαις κακοζήλων ὑπερβολῶν, ἅς καρποῦται ὁ νεροῦλὸς μελανοτοίβης τὴν δόξαν ἐκεῖνου ὅστις εἶπε ποτὲ καὶ ὀφθαλμοῦς ὠραίους καὶ μεγάλους καὶ ἀνοικτούς ὡς Πύλλας ἢ ὡς τροπαιοφόρους ἀψίδας! Ἄς παραληρῇ δὲ καὶ ὅτι δὲν γρηῃζοῦσιν οἱ ἱστοριογράφοι τῆς τῶν ἐφημερίδων ἐπικουρίας, ὅπῃ ταν ἐφημερίδες σώζονται, μνημεῖα γραπτὰ τῶν ἱστορουμένων χρόνων! Τὸ δὲ κολακικὸν πρὸς τοὺς κρατούντας, ἢ μᾶλλον, τὸ κορακικὸν πρὸς τὰ παρὰ τῶν κρατούντων βόεια ἢ λαγῶνα μερίδια, ἐξανθεῖ μὲν εἰς αὐτὸ τὸ προμετωπίδιον τῶν κωμικῶν σανιδωμάτων τοῦ γυδαίου γελωτοποιοῦ, εἶνε δὲ σύμφυτον αὐτοῦ νόσημα. Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (καὶ ἐκ τοῦ ὠτίου τὸν ὄνον!) Καὶ ποῦ εὐρίσκεται τὸ χρηστότητες; ποῦ τὸ τερπνόν; ποῦ τὸ χρήσιμον εἰς τοῦτο τὸ Ἐφημεριδοφορικὸν ἄφρισμα καὶ ἔρρευγμα φάρυγγος καυτηριασμένου; Ὡ ἀναγνώσται! Γελάτε, ἢ οἰκτεῖρετε τὸν ἀνθρακῆα χαρτίνων φύλων, ὅστις, ἐν ᾧ ὅλος φαίνεται κακοήθεια καὶ ἀηδία καὶ συρφετός, συγκρίνει πλαγίως πῶς ἑαυτὸν μὲ τὸν Σοφοκλέα, πανεύφημον ἀρχιτέκτονα τοῦ ἐπὶ Κολωνῶ Οἰδίποδος, χωρὶς οὔτε εἰς τῶν Ἑλλήνων οὔτε κἂν νὰ ὑποπτεύῃ τὸ δυνατόν καὶ ἐνάληθες τῆς συγκρίσεως, οὔτε ν' ἀποδέχηται τὴν ἀπρόοπτον καὶ θρασεῖαν ἐξίσωσιν νάννου δυσειδοῦς πρὸς πάγκαλον γίγαντα; Ἡμεῖς ἄρα δίκαια πράττομεν, ὅχι μόνον μὴ λαμβάνοντες ὀπίσω σήμερον οὐδὲν τῶν ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων τὸν ὄρμαθὸν προλαβόντως περιεδέσαμεν εἰς τὸν τράχηλόν του, σημαίνοντα τὴν ποικίλην μοχθηρίαν τῆς ἀσιατικῆς ἀγωγῆς σου, ἀλλὰ καὶ ὅλα συνάμα ἐκ νέου ἐπικυροῦντες, ἐπειδὴ ἐκ νέου καταπειθόμεθα ὅτι ὅλα τῶ ἀνήκουσιν, ὄλων πλουτεῖ

τὴν σημασίαν καὶ τὴν ποιότητα. Ἄς κρίνωσι δὲ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ μεγαλοφυχία τῶν Ἑλλήνων τὴν καταπτυστον κορωνίδα τῆς ἀγνεύσεως καὶ φαυλότητος τοῦ ἐχθροῦ· ὅστις, ἐν ᾧ ῥίπτει βέλη, κρύπτεται εἰς τὸ σκότος, ἐν ᾧ ἀδικῶν ἐγκαλεῖται παρὰ τοῦ ἀδικουμένου εἰς λογιέσιον ἐνώπιον τῶν τῆς πατρίδος νόμων, παράγει πάντῃ ἀγνώστους εἰς τὸν ἀδικούμενον μισθωτοὺς καὶ ἀργυρωνήτους ἀνθρώπους τοῦ ὄχλου, ὡς συγγραφεῖς ὑπευθύνους τῶν αἰσχρολογιῶν του, ἐμπορευόμενος ἀκινδύνως τὴν βλάβην τῶν πολιτῶν, ἐμπορευόμενος τὴν ἔνδειαν καὶ ἀμάθειαν τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιδιαφθεῖρων αὐτὸν μὲ τὰ χρήματα ἅτινα αὐτὸς ὁ λαὸς ἰδρῶν καὶ ταλαιπωρούμενος τὸν δίδει διὰ νὰ ζήσῃ μηδὲν ὠφελῶν, καὶ ἀγωνάεχης ἐγειρόμενος ἀγῶνος αἰσχροῦ, τοῦ ὁποίου ἅς ἔχη, ἂν θέλῃ, τὸ πανάθλιον ἀριστεῖον! Καὶ βλέπει λοιπὸν τὸ κοινὸν καὶ ὁμολογεῖ ὅτι ὁ δεινὸς τῆς αἰσχρολογίας ἤρωσ δὲν ἐξῆλθε τῶν μεγάλων τῆς πολιτείας ὑπουργημάτων μὲ κενὸν τὸ βάλαντιον, ἐπειδὴ ἔχει νὰ ἐξοδεύῃ εἰς τύπωσιν φλυκρημάτων χωρὶς βοήθειας συνδρομητῶν, τὴν ὁποίαν οὔτε ζητεῖ οὔτε ἠθέληεν εὐρεῖ, ὅθεν καὶ περιμανῆς φέρεται κατὰ τῶν ζητούντων, πολλάκις δὲ μὴδὲ ζητούντων, καὶ εὐρισκόντων. Χαρὰ δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰς τὸν τυπογράφον ὅστις ἐκδίδει τοιαῦτα! Ἡμεῖς δ' ἐνταῦθα τὸν λόγον καταπαύομεν, νιπτόμενοι τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς βδελυρίας τὴν ὁποίαν ὁ ἐχθρὸς προσήγγισεν εἰς αὐτάς, καὶ πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὸν ἄρξοντα ἀδικῶν παρατρέποντες τὴν εὐθύνην πάλης ἀηδοῦς εἰς τε ἡμᾶς καὶ εἰς τὸ κοινόν. Ἐπρεπεῖν ἴσως μὴδὲ νὰ καταδεχθῶμεν νὰ ἀνταπαντήσωμεν πρὸς ἐχθρὸν φηνοῦντα καὶ τὴν σπουδαίαν καὶ μετριοφρονα τῆς ἰδιωτικῆς γωνίας μας ἡσυχίαν, ὅπου ἡ ὠφελοῦμεν ὀπωσοῦν τὸ κοινόν, ἢ κἂν δὲν τὸ βλάπτωμεν. Ἀλλὰ πολῦτιμος μᾶς εἶνε ἡ τῶν Ἑλλήνων δικαία γνώμη, πολῦτιμος ἡ εὐνοια τῆς πατρίδος, καὶ ταύτας θηρεύοντες πάντοτε φιλοστοργῶς καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν πράξεσι καὶ ἐν λόγοις, οὔτε τὰ περὶ ἡμᾶς ἀδικήματα ἀνεγόμεθα ν' ἀφήσωμεν ἀναπόκρουστα, οὔτε τὰ φιλολογικὰ, ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα ἀπρομάχητα καὶ ἀνεπιμέλητα, ὅσον δηλαδὴ αἱ ἐλάχισται μᾶς δυνάμεις, ὑπέκουσαι εἰς τὴν συνείδησιν, βοηθοῦσι τὸν ζῆλον μας.

ΠΛΗΡΑΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ.

Ὁ Ἕλληνικὸς Ταχυδρόμος, ἐφημερὶς πολιτικῆ, φιλολογικῆ, καὶ βιομηχανικῆ, ἀριθμ. 41, τυπώνει:

α. μετὰ τρεῖς καὶ ἡμίσει; αἰῶνας. Γράφε, μετὰ τρεῖς αἰῶνας καὶ ἥμισυ, ἢ, καὶ ἥμισυ.

β'. Περιστοιχοῦντας. Γράφε, περιστοιγίζοντας.

γ'. Χαρίης ἡγεμονίς (σολοικισμός). Γράφε, χαρίεσσα.

δ'. Κυριαὶ καὶ κυριῶν (βαρβαρισμός). Γράφε, κήρια καὶ κήριων.

ε. Ἐκ τοῦ γήρου (σολοικισμός). Γράφε, γήρω.

ς'. Τοὺς ἐνυπάρχοντας νόμους. Γράφε, τοὺς ὑπάρχοντας.

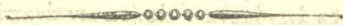
ζ'. Ζωγραφίζεται. Γράφε, ζωγραφεῖται.

η. Ὡς ὁ παρὰ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρὸς περικυκλούμενος πολεμιστὴς καταπαλαίει τῶν ἐχθρῶν τὰς πυροβόλους σφαῖρας ἀπτοήτως. Πῶς καταπαλαίονται αἱ πυροβόλοι σφαῖραι;

θ'. Πῶς τὸ βῆμα τοῦ θανάτου ἐκτείνει τὰ δάκτυλά του ἐπάνω τοῦ ἀνθρώπου;

Κτλ. κτλ. κτλ. ἔκ τε τῶν προηγουμένων ἀριθμῶν τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος, καὶ ἐκ τοῦ παρόντος, καὶ ἐκ τῶν μελλόντων.

Ἄλλ' αἱ τοιαῦται, λέγει, διορθώσεις τοῦ νοῦ καὶ τῆς γλώσσης εἶνε ἴδιαι μακαρονιστῶν καὶ σχολαστικῶν....Λέγει, καὶ πέποιθε μάνος ἐκεῖνος! Τύχῃ ἀγαθῇ!

Ἐθνήνησι, παρὰ Τυπογράφου Γεωργίου Πολυμέρου.